

Ayrıntılar

ozlem.ikinci@tubitak.gov.tr

thinkstock

Tarihteki Önemli Bazı Başarısızlıklar

! Alfred Nobel kendisini başarısız olarak değerlendirmiş. Nitrogliserin ile ilgili çalışmaları sırasında 1864 yılında gerçekleşen bir patlama sonucunda laboratuvarı yıkılmış. Kazada, küçük kardeşi Emil ile birlikte dört kişi ölmüş. Bir gazetenin kendisini "ölüm tüccarı" olarak nitelemesinden sonra kaybettiğini düşündüğü itibarını geri kazanmak için, mirasının Nobel Ödüllerinin gelenekselleştirilmesi yönünde kullanılmasını ve her yıl insanlığa hizmette bulunanlara sunulmasını vasiyet etmiş.

! Tarihte sadece bir bilim insanı başarısızlığı sayesinde Nobel Ödülü kazandı. 1907 yılında Nobel Ödülü alan Albert Michelson 1880'lerde esirin varlığını kanıtlamak amacıyla çok hassas bir deney düzeneği tasarladı. Eğer Dünya esir içinde yol alıyorsa ve esir ışığın iletilmesi için gerekli olan ortamı sağlıyorsa, Dünya ile aynı doğrultuda yol alan ışığın hızı, ışık hızı ile Dünya'nın hızının toplamına eşit olacaktı. Dünya'nın yoluna dik doğrultuda yol alan ışığın hızı ise sadece ışık hızına eşit olacaktı. Ancak sonuçlara göre ışığın hızı, Dünya'nın dönüş hızından ve yönünden etkilenmiyordu.

Deney düzeneğinde hata yapıldığı düşünülse de gerek tekrarlan deneyler, gerekse sonraki yıllarda yapılan diğer deneyler bu bulguları destekledi. Michelson esiri bulamamıştı, çünkü esir zaten yoktu. Fakat esiri bulmaktaki başarısızlığı ona Nobel'i getirmişti.

! Bazı bilimsel dergiler başarısızlıkla sonuçlanan deneyleri yayımlamaya odaklanıyor. İşte örnekleri: *Journal of Negative Results in Biomedicine*, *Biomedicine* ve *Journal of Articles in Support of the Null Hypothesis*. Ancak bilim insanlarının başarısızlıklarını itiraf etmesi hiç kolay değil. *Journal of Errology* dergisi bir yıl içinde sadece iki makale yayımlamayı başardı ve daha sonra bu işten vazgeçildi.

! Google olası başarısızlıklar için de bütçeleme yapıyor. Çalışanlar Google'ın yatırımlarının %80'inin başarısız olma olasılığına karşı, her gün çalışma zamanlarının %20'sini kendi projeleri için harcıyor.

! İkinci Dünya Savaşı'ndan kısa bir süre sonra Sony tarafından üretilen ilk ürün elektrikli pilav pişiriciymiş. Kullanışlı bir alet olarak düşünülen pilav pişirici pilavı ya da tam olarak pişirmiyor ya da yakıyordu. Tek bir pilav pişirici

bile satamayan firma daha riskli yeni bir cihazda şansını denemiş: Bant kayıt cihazı.

! Kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan *Search for Extraterrestrial Intelligence* (SETI) 53 yıldır uzaylılarla iletişim kurmak için gökyüzünü takip ediyor, ancak bilim insanları henüz tek bir veriye bile ulaşamadı.

thinkstock

! 1999 yılında NASA tarafından 125 milyon dolara mal edilen *Mars Climate Orbiter*, Mars'ın atmosfer bileşenlerini, iklim ve yüzey değişikliklerini incelemek üzere yola çıkmış. Yörüngesine yerleşmesi beklenen *Mars Climate Orbiter* ile bütün bağlantılar kopmuş. Sonradan yöngüdü yazılımında metrik ölçü birimleri kullanıldığı, ama itiş sisteminin İngiliz ölçü birimine göre programlandığı anlaşılmış. Dolayısıyla metre ve "feet" arasındaki farkın yarattığı sapmayla *Climate Orbiter* Mars'a gereğinden fazla yaklaşmış ve atmosferde yanmış.

thinkstock